

Eski eser ticareti ve müzayedelerde yasaların hiçe sayılması, kaçakçılığı özendiriyor 'Belgesiz eser satılmasın'

► Uzmanlar, eski eser koleksiyonculuğunun, yasalardaki boşluklar nedeniyle kaçak kazıları ve tarihi eser kaçakçılığını teşvik eder hale geldiğini belirterek Eski Eserlerin Belgelenmesi Yönetmeliği'nin zaman geçirilmeden yürürlüğe girmesini istediler.

ASUMAN ABACIOĞLU

İZMİR - Eski eser koleksiyonculuğu, yasalardaki boşluklar nedeniyle kaçak kazıları ve eski eser kaçakçılığını teşvik ediyor. Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği ile Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği yöneticileri, koleksiyonculuk, eski eser ticareti ve müzayedelerdeki uygulamaların var olan yasa ve yönetmelikleri hiçe sayar duruma geldiğini, bazı müzayedelerde arkeolojik eserlerin de satışa sunulduğunu bildirdiler.

Eski eser koleksiyonculuğu,

1984'te yürürlüğe giren bir yönetmelik çerçevesinde gerçekleştiriliyor. Eski eserlerin alım satımı da yine aynı yıl çıkarılan 'Taşınır Kültür Varlığı Ticareti' ile ilgili bir yönetmeliğe dayandırılıyor. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 27 ve 30. maddeleri çerçevesinde yürütülen müzayedelerin ise bir yönetmeliği bulunmuyor. Kültür Bakanlığı'nın bu konuda ortaya çıkan sorunlara ilişkin açıklaması şöyle:

"2863 sayılı kanunun 25. maddesine göre devlet müzelerine alınmasına gerek görülmeyen eserler

bir belge ile sahibine iade edilmektedir. Bu belgeli eserlerin ticaret alım satımı 27. madde doğrultusunda yapılabilmektedir. Ancak belgelendirme sistemi tam oturtulmadığından piyasada belgesiz eserler bulunabilmektedir. Bu problemin çözümü için yeniden düzenlenen koleksiyonculuk yönetmeliği ile belgelendirme sistemine işlerlik getirilmiştir. Fakat söz konusu yönetmelik henüz Resmi Gazete'de yayımlanmamıştır."

Belge soran yok

Müzayedelerde satılacak eserlerin, sahibi tarafından önce müzecilerin denetiminden geçirilmesi gerekiyor. Ancak bu alandaki uygulamalar, zaten yetersiz olan yasa ve yönetmelikleri bile ihlal eder duruma gelirken, diğer yandan bu eserlerin 'nereden geldiğine' ilişkin belge aranmaması, kaçak ka-

zaların yoğunlaşmasına yol açıyor.

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği yöneticileri, **"Kaynağı belirsiz pek çok arkeolojik eser, medya sayesinde kamuoyunun da yakından tanıdığı bazı ünlü koleksiyoncuların evlerini süslemektedir. Koleksiyonculuk, eski eser ticareti ve müzayedelerdeki güncel uygulamalar, var olan yasa ve yönetmelikleri hiçe sayar hale gelmiştir"** diyorlar.

Koleksiyonculuğa karşı olma-dıklarının altını çizen Arkeologlar Derneği Başkanı Doç. Dr. **Ahmet Tırpan**, amaçlarının eski eser kaçakçılığını ve kaçak kazıları önlemek olduğunu söylüyor. Eski Eserlerin Belgelenmesi Yönetmeliği'nin hazır olmasına karşın engellendiğini vurgulayan Doç. Dr. Tırpan, **"Şu anda eski eser alım satımı Kültür Bakanlığı'nın bilgisi dışında gerçekleşmektedir. Eski**

eserlerin nereden geldiği belli değildir" dedi.

Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği Başkanı **Fahriye Bayram** da ülkemizdeki eski eser yağmacılığında eğitimsizliğin yanı sıra korumacılığı resmi olarak yüklenmiş bulunan Kültür Bakanlığı'nın da tutumunun etkili olduğunu belirterek **"Lüks müzayede salonlarında etnografik eserlerin, Bizans ve daha çok da Selçuklu ve Osmanlı dönemi eserlerinin haraç-mezat satılmasına seyirci kalmıştır"** dedi.

Bayram, GB'ye girildiği şu günlerde arkeolojik ve tarihi eserlerin bu şekilde serbest dolaşımına ve müzayedelerde satışına izin veren çelişkili ve yetersiz mevzuatla söz konusu eserlerin yurtdışına çıkışının nasıl engelleneceğinin de önemli bir sorun olarak gündeme geldiğini sözlerine ekledi.